

Jakob Maksimilijan

po božjem usmiljenji knez in škof Lavantinski, prisednik prestola

Njih Svetosti, rimskega papeža, dohtar bogoslovja

i. t. d. i. t. d.

poroča vsem vernim svoje škofije pozdravljenje in blagoslov od Gospoda.

Sveti postni čas se bliža, pa tudi jaz se vam bližam, preljubi v Gospodu, s svojo škofovsko besedo, da dopolnim sveto in mi toliko prijetno dolžnost. Služi mi namreč v posebno tolažbo, vseskozi razgovarjati se z vernimi, ktere mi je Bog v moji škofiji izročil, bodi si ustmeno, ali, če to mogoče ni, vsaj pismeno po pastirskih listih.

Denes govorim od britkih razmer sv. Očeta v Rimu in od Vatikanskega zbora, začasno preloženega. Te dve zadevi ste bili tudi glavni predmet razgovorov, ktere smo imeli mi škofje Solnograške cerkvene okrajine konca Novembra lanskega leta na sedežu našega prečastitega višega škofa.

Vatikanski zbor, preslovesno začel 8. Decembra leta 1869. v cerkvi sv. Petra v Rimu, še nikakor ni doveršil cele svoje naloge in dognal vseh poslov, ktere si je naložil. Zakaj ne? Zato ne, ker ni bilo mogoče; ker so bili sv. Oče prisiljeni, ga preložiti z okrožnico od dne 20. Oktobra l. 1870.

Vsaj vam ni neznano, preljubi moji! kaj vse se je zadne mesce v Rimskem mestu dogodilo.

Že poprej so zgubili sv. Oče veči del cerkvene države; komaj peti del z Rimskim mestom jim je ostal, vse drugo so posedle vojaške trume Italijanskega kralja. 20. Septembra lanskega leta pa je vzel prav te kralj tudi Rimsko mesto in z njim poslednji kosec cerkvene države v posest z oboroženo silo. Ob enem se je določno preklicalo, da je svetno (polnomočno) vladarstvo sv. Očeta za vselej odpravljeno.

Bomo li mi katoliški kristjani vse to vnemarno gledali? Nikakor ne.

Za kaj namreč gre pri tej stvari? Za to-le:

Zgodovina nas uči, da poglavar katoliške cerkve neodvisne svetne oblasti sicer res ni prejel od Kristusa samega; da jo je pa s časom dosegel po naj postavnejši poti; da njegov prestol ni stal na manj pravični podlagi, kakor prestoli drugih vladarjev. S tim tedaj, da se je tron papežev siloj poderl, to je: da je bila svetna neodvisnost sv. Očeta siloma vničena, se je razžalila pravica, in sicer ena naj svetjših in neprelomljivih pravic, brez ktere ni nobene varnosti za nijeno lastnino in imetje. Razžaljena je bila mednarodna pravica, brez ktere države in vlade druga poleg druge obstati ne morejo; brez ktere bi veljala le svojevoljnost močnejega, in nijeno

kraljestvo in nijeno ljudstvo bi ne imelo poročstva, da si ne bi njegov močnejši sosed kakoršnega koli vzroka umislil, ga napasti, ga opleniti in podjarmiti.

Tu, pri naj višem poglavarju katoliške cerkve namreč, ne gre za svetni bliš in kinč, tudi ne za vladarstvo samo po sebi, temveč edino za to-le:

Je li svoboda in neodvisnost papeževa pri opravlilih naj više cerkvene službe tako potrebna, da bi brez nje svoje visoke naloge v blagor cerkve nikakor dopolnovati ne mogel? Da!

Je pa resnična svoboda in neodvisnost papeževa v tem oziru mogoča, ako in dokler lastnega posestva nima? Nikdar!

Oglejmo si to reč bolj blizo: Česa bi se nam bilo bati po spričevanji zgodovine in že po samem sebi za našo cerkvo, ako bi njeni poglavar ne bil popolnoma svoboden, ako bi bil kateremu koli vladarju in njegovi vladi koliko toliko podložen? Mogoče, dá, celo verjetno bi bilo, da bi se ta vlada vtikala v papeževe določbe in postave, ki celo katoliško cerkvo zadevajo; da bi si té vladar prizadeval, posluševati se papeža, kot svojega podložnika, v svojo korist pa v škodo drugih držav in vlad. Vsaj misliti bi si kaj takega zamogli verniki in vladarji, po drugih državah živeči, in sumničenju z vsemi njegovimi žalostnimi nasledki bi se široke vrata odperle.

Ako ni papež popolnoma samovlasten gospod, to je: v djanji in v resnici od nikogar odvisen; bi bil, če sedež papežev prazen nastane, še toliko manj svoboden in neodvisen zbor kardinalov, kateremu spada volitev novega papeža. Kaj bi se utegnulo takrat zgoditi? Oj, zgodovina nam daje le prežalostni odgovor v nekterih prav britkih zgledih. Ako je tu in tam že kateri nevredni papež sedel na stolu sv. Petra, katerega ime ne zbuja ravno prijetnih spominov za cerkvo Kristusovo, se je kaj takega skoraj brez izjemka zgodilo le takrat, ko so se v Rimu za vlado pipale razne stranke, in njih pogubljivo pritiskanje je bilo krivo nesrečnih, ker nesvobodnih volitev. In hvala večnemu Bogu! ker se kaj takega že davnej ni zgodilo, prav zato so v poslednjih stoletjih vladali katoliško cerkvo z apostoljskega sedeža možje, ki so katoliškemu svetu tudi svetili z apostoljskimi čednostmi, in katerih spomin blagoslovljen ostane od veka do veka.

Je pa papežu ravno zemeljskega posestva treba, da zamore svobodno in neodvisno svojo naj višo pastirsko službo opravljati? Se ne dajo najti še druge poročstva?

Odkritoserčno rečemo, da si drugih poročtev še misliti ne moremo, ki bi zamogle nam katoličanom v tej prevažni zadevi popolnoma in za vselej vso skerb odvzeti. Toliko je namreč gotovo, da tu ne zadostuje edina volja, take poročstva ponuditi; več kakor na dobri volji, je ležeče na tem, ali se bodo ponujene poročstva tudi vselej in v vseh okoliščinah deržati zamogle in dopolniti dale. Prav lahko namreč se zamore zgoditi, da bi bila sicer tukaj dobra volja, pa bi manjkalo moči to, kar se je obljubilo, deržati. Kar se je slednji čas v Rimu zgodilo in se še godi, ni nikakor pripravno, naše skerbi in dvome v tej reči odstraniti, temveč jih še le pomnožiti. Z dobrim vzrokom menimo; dá, zdi se nam celó gotovo, da se bode vsa državna modrost zastonj trudila, najti takih poročtev. Mi vsaj jih najdemo le v tem, da se papežu njegova svetna polnomočna oblast zopet poverne.

Da se povernemo k Vatikanskemu zboru, kateri, kakor smo slišali, še ni končan, ampak le preložen, bi vam bil njegove verske določbe po njegovem sklepu proglasil. Ker se pa ne ve, kedaj bo zbor svoje delo nadaljevati zamogel, vam že zdaj na znanje dam, kar je bilo dosihmal sklenjenega, kolikor se to v pastirskem listu ob kratkem zgoditi zamore. Vaši dušni pastirji poznajo mnogoverstne poljudne knjižice, o tem zboru pisane, ktere vam bodo radi oskerbeli, pa tudi sami vam bodo v svojih podučevanjih,

zlasti v pridigah in kerščanskih nauk in naj novejše verske določbe Vatikanskega zbora bolj natanjko razlagali.

Omenjeni vesoljni zbor, katerega so se vdeležili katoliški škofje celega katoliškega sveta z le malimi izjemkami, je obhajal veliko shodov, kongregacij imenovanih, katerim je predsedovalo namesti papeža pet kardinalov. V teh shodih so se predlogi pretresovali in razgovarjali, in kakor pri takó številnem zboru drugače biti ne more, so se tu in tam tudi razne in različne misli razodevale. Vsaj je svoboda, svoje prepričanje brez ovinkov razodevati, eno naj bolj bistvenih znamenj vesoljnega zbora. Bila je tedaj kakor drugod, tako tudi v tem zboru, večina in manjšina glasov, katerih vsaka je po svoji vesti in resnem preudarku svoje mnenje zastopala.

V takó imenovanih javnih sejah, katerih so se z začetno sejo vred štiri obhajale (8. Decemb. 1869; — 6. Jan. 24. Apr. in 18. Jul. 1870), so predsedovali sv. Oče sami, ter slovesno poterdili in proglasili zbora doveršene sklepe.

Dve silno važni postavi o veri ste bili v 3. in 4. javni seji proglašeni, ktere vam hočem dnes, kakor je že rečeno, po njih poglavitnem zapopadku na znanje dati.

Tretje javne seje postava o veri se glasi; „Določeni nauk o katoliški veri.“ V prvem poglavji se govori „od Boga, stvarnika vseh reči.“ Uči se, da je Bog, naj čistejši duh, bistveno različen od sveta; da je po sklepu, ki ga je popolnoma svobodno storil od vekomaj, duhovske in telesne stvari, in poslednjič človeka, iz duha in telesa obstoječega, iz nič vstvaril.

V drugem poglavji se razlaga nauk od „razodenja“ božjega, in sicer od čreznaturnega razodenja, kakor je v sv. pismu in ustnem izročilu zapopadeno. Reče se, da se sme sv. pismo razlagati le v soglasji z naukom sv. cerkve in enoglasnim priterjenjem sv. očetov.

Tretje poglavje obravnava „vero,“ in sicer, da je vera čreznaturna čednost, po kateri z Božjo pomočjo to, kar je on razodel, za res deržimo in sicer na veljavo razodevajočega Boga, ki ne more ne goljufati, ne goljufan biti. Varhinja in učiteljica razodetega nauka, se reče na dalje, pa je cerkva in sicer cerkva katoliška.

Četerto poglavje je nadpisano; „Od vere in pameti.“ Razlaga se namreč nauk, v kaki razmeri stojite vera in pamet, da druga drugi nasprotovati nikakor ne more, „ker je isti Bog, ki verske skrivnosti razodeva in vero vliva, tudi človeškemu duhu luč pameti dal. Bog pa sam sebe ne more tajiti, in resnica nikdar resnico podirati. Velikoveč, se uči na dalje, vera in pamet se med seboj podpirate; zato tudi cerkva obdelovanja umetnost in vednost nikdar ni ovirala, ampak ga po vsej moči le podpirala in pospeševala; — edino to zabranja, da bi vednost božjemu nauku ne nasprotovala, svojih lastnih mej ne prestopila in vere v njenem razvitku ne motila. Razodeta vera ni namreč nobena iznajdba človeškega modrovanja, ampak božja záloga, izročena nevesti Kristusovi, naši cerkvi, da jo zvesto varuje in brez nevarnosti zmote razlaga.“

Tem štirim poglavjem so pridjane verske postave, ki v kratkih stavkih verske člene zapopadajo in nasprotne zmote zaveržejo.

V četerti javni seji (18. Julija 1870) proglašeni „pervi določeni nauk o cerkvi Kristusovi“ (pervi zato, ker mu imajo nasledovati še drugi) obravnava pervaštvo v katoliški cerkvi, to je: papežstvo, in zapopada naslednje poglavja.

Pervo poglavje.

„Od postavljenja apostolskega pervaštva v osebi sv. Petra.“

Tu so navedeni izreki sv. pisma, kateri neposredno in naravnost kažejo, da je Kristus sv. apostolu Petru naj poprej obljubil potem pa tudi djanjsko podelil pervaštvo ne kar častne ampak tudi vladarske oblasti čez vesoljno cerkvo. Ti izreki so: Joan. 1, 42; Mat. 16, 16—19; Joan. 21, 15—17.

Drugo poglavje.

„Od vekovitega obtanska pervaštva sv. Petra pri rimskih papežih.“

Tukaj je dokazano, „da izvira iz naredbe Kristusa samega, tedaj iz božjega prava, da ima sv. Peter v pervaštvu čez vesoljno cerkev vseskozi naslednike, in da je rimski papež naslednik sv. Petra v tem pervaštvu.“

Tretje poglavje.

„Od pomena in značaja pervaštva rimskega papeža.“

V tem poglavju se z ozirom na besede vesoljnega zbora v Florenciji (l. 1439 i. d.) naj poprej razlaga, v čem obstoji vladarska oblast rimskega papeža; potem pa, da ta oblast rimskih papežev ne odjemlje ne trohice tisti redni in neposredni škofovski vladarski oblasti, po kateri škofje, od sv. Duha za naslednike apostolov postavljeni, kakor pravi pastirji sebi izročene črede, vsak svojo namreč, pasejo in vladajo.

Na dalje se uči, da iz te naj više oblasti rimskega papeža čez vesoljno cerkvo za njega izvira pravica, pri opravljanju te njegove službe svobodno s pastirji in čredami vesoljne cerkve občevati, in da se v vseh rečeh, ki so cerkveni sodbi podveržene, od papeževe razsodbe nikamor dalje sklicevati ali pritoževati ne more.

Pridjana verska postava zopet celo razlaganje ob kratkem povzame; enako, kakor pri dveh poprejšnjih poglavjih.

Četerto poglavje.

„Od nezmotljivega učništva rimskega papeža.“

Naj poprej uči zbor, da je papeževa naj vikša pravica, veseljno cerkvo učiti, že zapopadena v njegovem pervaštvu, to je, v tem, da je on pervák, ali naj viši v katoliški cerkvi, potem pa razpeljuje, da so si rimski papeži neprenehoma prizadevali, zveličanski nauk Kristusov po vsem svetu širiti in ga nepokvarjenega in čistega ohraniti, in da so, kakor so časi in okoliščine nanesle, tudi določevali, to za res deržati, kar so oni od Boga podpirani, s sv. pismom in apostolskim izročilom so-glasno spoznali.

Po tem govori takó-le: „Ko se tedaj mi (to je, papež) od začetka kerščanske vere nam poročenega izročila zvesto deržimo, učimo s priterjenjem svetega zbora v čast Boga, Zveličarja našega, v povikšanje katoliške vere in v zveličanje kerščanskih ljudstev, in določimo za od Boga razodeto versko resnico, da je rimskemu papežu, kadar s svoje učniške stolice (ex cathedra) govori, to je, kadar po svoji naj vikši apostolski oblasti kakor pastir in učitelj vseh kristjanov svojo službo opravlja in kterikoli, vero ali naravnost zadevajoči nauk kakor takega določi, ki ga cela cerkva za res deržati ima, po posebni v sv. Petru mu obljubljeni božji pomoči (tu se poudarja zlasti Luk. 22, 31. 32), tista

nezmotljivost zagotovljena, s katero je božji Odrešenik svojo cerkev pri določevanju vero ali nramnost zadevajočega nauka prevedeti hotel; da so tedaj take določbe rimskega papeža že same po sebi, in ne še le po priterjenji cerkve, nespremenljive.“

Kar uči Vatikanski zbor od Boga, od stvarjenja sveta po božji vsegamogočnosti in od razodetja božjega, to vse, kakor se spricati da, so vsi pravoverni kristjani od nekdanj verovali in za resnično spoznali. Ako se pa nad takimi starodavnimi resnicami zopet dvomiti ali jim nasprotovati začinja, jih cerkva, zlasti v vesoljnih zborih, vnovič izreče, vsestransko pojasne in raznoverstnim zmotam nasproti postavi. Če se pa dvomi nad tim razodevajo, kako se more té ali oni nauk umeti? če so mnenja o katerem nauku različne in verniki sami cerkvo prosijo, naj jih potolaži z neoporekljivim pojasnjenjem, kaj stori takrat cerkva, zbrana v vesoljnem zboru? Kaj je v takih razmerah njena dolžnost in pravica? Cerkva določi, to je, izreče, kaj je Bog razodel in kateri je pravi pomen posamesnih verskih členov. To vse razsodi cerkva v imenu Kristusovem, in zato je njena razsodba neovergljiva in nespremenljiva.

Vatikanski zbor je nezmotljivost učništva (magisterium) poglavarja naše sv. cerkve za versko resnico katoliške cerkve proglasil. Ta verska resnica, takó uči sv. zbor, ima svojo korenino v besedah Kristusovih, zlasti v njegovi molitvi za apostola Petra: „Prosil sem za tebe, da ne opeša tvoja vera, in ti nekdanj spreobrnjen poterjaj svoje bratr. (Luk. 22, 32 po navadnem prestavljanji poleg gerškega.) Po razlaganji katoliške cerkve obsega ta molitva tudi vse naslednike sv. Petra. Pa tudi ustno izročilo dopriča omenjeno versko resnico; in namen sv. zbora je bil, z njenim proglašenjem vsem dvomom in prepirom o tem nauku konec storiti.

Preljubi! pomen te verske določbe bote še ležej spoznali, če vam ob kratkem povem, kaj papeževa nezmotljivost nikakor ni in biti ne more. Sliši se namreč o tem nauku silno veliko in dostikrat prav bedastega govorjenja. Zato vam želim pokazati pot, da si zamorete sami take ugovore pojasniti.

Papeževa nezmotljivost nikakor ni negrešljivost. Tudi papeži zamorejo grešiti. In zares so bili papeži, če tudi v prav malem številu, ki so hudo grešili. Zato moli tudi papež, kakor mi drugi, vsak den: „Oče! odpusti nam naše grehe.“

Papeževa nezmotljivost ni nobena vsevedočnost. Tudi od papeža velja, kakor od vsakega družega človeka, da sam po sebi in iz sebe le toliko ve, kolikor po svojih zmožnostih in svojem učenji vedeti zamore. Vsevedoč, in sam po sebi in iz sebe nezmotljiv je le Bog sam.

Papeževa nezmotljivost tudi nikakor ni čudodelnost, tudi ne navdihnjenost, kakor so jo, postavim, sv. preroki imeli; — temveč, kakor zbor uči, ona je le posebna božja pomoč, papežu ne zavolj njegove osebe, ampak zavolj cerkve podeljena, in sicer le pod natanjko določenimi pogodbami, prav za prav mejami. Zakaj, kakor zbor uči, se raztega papeževa nezmotljivost edino le na določbe, ki vero in nramnost zadevajo; tedaj nikakor ne na politične predmete in vprašanja, tudi ne na vprašanja zgolj svetnih vednost i. t. d. Verh tega mora ta papeževa določba kaj zadevati, kar naj bi cela cerkva verovala; papež jo mora v svoji službi kakor naj viši pastir in učitelj vseh kristjanov izreči; — tedaj kakor človek sam po sebi, kakor pisatelj ali kaj takega papež nikakor ni nezmotljiv, ampak kakor vsak drugi človek zmoti podveržen. Tudi če kakor papež govori, vendar pa ne, kakor zbor pravi, iz stolice (ex cathedra) niso njegovi izreki in njegove določbe nikakor nezmotljive.

Prav zato pa, ker papeževa nezmotljivost ni ne čudodelnost, ne božja navdihnjenost, je papeža sveta dolžnost, vestno posluževati se vseh pomočkov, da od Boga že razodeto resnico iz njenih dveh virov: sv. pisma namreč in ustnega izročila zaje-

mati zamore. Razločno namreč uči sv. zbor: „Naslednikom Petrovim sv. Duh nikakor ni zató obljubljen, da bi po posebnem od njega prejetem razodenji kateri novi nauk proglasili; temveč da bi z njegovo pomočjo po apostolih poročeno razodenje ali versko zálogo čisto ohranili in zvesto razlagali.“

Ni ga pravega katoličana, kateri bi bil kedaj nad tem dvomil, da je cerkva Kristusova, to je, vesoljna učeča cerkva nezmotljiva, zlasti ako se nam pred oči postavi na vesoljnem zboru, kjer so škofje okoli svojega poglavarja, rimskega papeža zbrani. Imamo zdaj tedaj morebiti dve nezmotljivosti? Nikakor ne. Je in ostane vedno le ena edina; le pot, po kateri se razodeva, je dvojna, kakor Vatikanski zbor uči: razodeva se namreč ali v občnem zboru, ali kedar takega zbora sklicati, pa tudi priterjenja razškrpeltene cerkve (*ecclesiae dispersae*) pozvedeti mogoče ni, v tem ko cerkvi morebiti velika nevarnost žuga, po naj viši razsodbi iz stolice učečega papeža.

Takó veseljni Vatikanski zbor. — Tedaj ostane tudi zanaprej in vekomaj resnično, kar pravi sv. apostol Pavl od cerkve Kristusove, da je steber in pódloga resnice. (1 Tim. 3, 15.)

Končam z vabilom do vseh vernikov moje škofije, da naj nikar ne pešajo v molitvi za britko skušanega poglavarja naše sv. katoliške cerkve, in da naj se nikar ne utrudijo v milošnji za potrebe sv. Očeta. Tako dalječ je namreč prišlo, da sv. Oče, vseh drugih dohodkov oropani, zdaj drugega zaklada nimajo, kakor ljubezen in darežljivo usmiljenje svojih vernih otrok po vsej zemlji.

Milost Gospoda našega Jezusa Kristusa bodi z Vami vsemi.

Amen.

Zastran štiridesetdanskega posta velja sledeče:

I. Vsi verni Lavantinske škofije naj se zderžijo mesenih jedi

1. Vsak petek celega leta.
2. Vsako kvaterno sredo, (petek) in soboto.
3. Na pepelnico in tri poslednje dni velikega tjedna.
4. Na sv. biljo (soboto) pred Duhovim ali binkoštni; — 28. Junija, to je: v sredo pred Petrovim (praznikom ss. apostolov Petra in Pavla); — 14. Augusta, to je: o pondeljek pred praznikom vnebovzetja Marije Device; — 31. Oktobra, to je, v torek pred vsemi Svetniki; — 7. Decembra, to je: v četrtek pred praznikom čistega spočetja Marije Device in 23. Decembra, to je: v soboto pred Božičem ali rojstvom Jezusovim.

II. Vsi verni katoličani si naj jedi pritergajo, ter se naj na den le enkrat do sitega najejo:

1. Vsak den štiridesetdanskega posta (korizme) razun nedelj.
2. V adventu vsako sredo in petek (namesti postov, ktere so imeli svoje dni pred prazniki sv. apostolov).
3. Vsako kvaterno sredo, petek in soboto.
4. O spredej zaznamovanih biljah ali dnevih, namreč: pred Duhovim, Petrovim, vnebovzetjem Marije, vsemi Svetniki, praznikom čistega spočetja Device Marije in Božičem.

III. Gledé polajšanja posta se vernim naročuje to-le;

1. Kdor tudi o navadnih sobotah mesa ne vživa in se dovoljenja zastran me-sojeje ne posluži, se ve, da opravi dobro zaslužno delo.

2. Kdor o oprostenih dneh (kadar je dovoljeno, meso vživati) meso je, je tim bolj dolžen, si živeža pritergati, ako ga ne izgovarja starost, bolezen, posebno težko delo, ali kak drug važen vzrok.

3. O vseh oprostenih dneh štiridesetdanskega posta (razun nedelj) ino tudi o oprostenih sredah adventnega časa se sme le pri enem obedu meso vživati, za večerjo se naj vživa le mesena juha (župa) z drugimi jedi-brez mesa. Ubogim ljudem je pa dovoljeno, tudi za večerjo povžiti, kar jim je pri obedu o poldne mesa ostalo. Ribe in meso pri enem in istem obedu take oprostene dni vživati, je prepovedano.

4. Oni, ki take oprostene dni meso jejo, naj pobožno v duhu pokore molijo vsak taki den po tri Oče naše, Česene Marije in eno apostolsko vero v čast britkega terplenja in smerti Gospoda našega Jezusa Kristusa. Te molitve se naj opravljajo, ako mogoče, z domačo družino na glas.

Kdor o takih oprostenih dneh meso jé, naj po svojem premoženji vbogajme daje ali druge dobre dela opravlja, posebno pa naj kerčmarji ali oštirji ubožcem ostanke delijo.

Domači dušni pastirji in spovedniki imajo oblast, post še bolj polajšati: 1. bol-nikom za nekoliko časa; 2. onim, ki služijo, ali so na hrani pri ljudeh, ki niso naše vere; 3. tudi onim, katerih okoliščine večo polajšanje svetujejo ali terjajo; 4. zlasti pa takim, ki živež vbogajme prejemajo, pa postnih jedi dobiti ne morejo.

Vsi tisti pa, katerim je potrebno in od zdravnika svetovano, da naj za daljši čas ali za zmirom o postnih dneh meseno jejo, naj si po svojih dušnih pastirjih od škofa dovoljenja izprosijo. Nihče pa ne sme sam sebe od posta odvezati, vsaj veste, da nam bo vsaka nepokorščina proti cerkvi za greh zarajtana.

5. O oprostenih dneh štiridesetdanskega posta ino o adventnih sredah jedi, tudi za večerjo, meseno (s špehom) zabeliti (začiniti) je vsem privoljeno; — to velja tudi od navadnih petkov med letom, — izvzeti so le kvaterni petki in veliki petek, — pa le za tiste, kateri govejega masla ali težko dobijo ali ga celo dobiti ne morejo, ali pa ga zavolj zdravja vživati ne smejo.

V Mariboru na den sv. Ignacija, škofa in marternika, 1. Februarija 1871.

Jakob Maksimilijan,

knez in škof.

Opomba. Te pastirski list se naj 3. predpostno nedeljo v vsaki fari in podfari v cerkvi z prižnice bere